

"שבת קודש" השיבות התפילות והקידוש

פתח דבר:

במאמר הבא נעסוק בשתיים מן העבודות המיוחדות לשבת קודש - בתפילות השבת, ובמצות קידוש השבת על הכוס בעת התקדש היום. ישנם אנשים המזלזלים בהם למרות שעניינים אלו עומדים ברומם של עולם. ומלבד החובה להתפלל בכוונה ולקדש על הכוס כדין, טמון בהם סגולות גדולות ונצורות, ואשרי מי שמנצל זאת ומקיים אותם כראוי.

שבת - זמן תפילה!

נפתח בענין תפילות השבת:

קיי"ל להלכה ומדינא דגמרא: בשבת קודש אין מתפללים על צרכי הפרט ולכן תפילת הלחש בשבת קצרה יותר מימות החול והיא כוללת שבע ברכות בלבד, משום שאין בה בקשות וצרכים פרטיים.

אולי מכאן השתרשה לה החשיבה המוטעית כי "שבת לאו זמן תפילה הוא", אבל האמת יורה דרכו שמדובר בטעות גמורה וההיפך הוא הנכון, חלק ממהותה של השבת מונח בתפילותיה, אלא שמדובר בסוג שונה של תפילות וכפי שנבאר בהמשך דברינו בעזרתו יתברך.

ה"שם משמואל" זצ"ל: עיקר זמן התפילה הוא בשבת!

הדברים מבוארים בכמה מקורות:

פורים דיליה

כותב הגאון רבי שמואל מסוכטשוב זצ"ל בספרו שם משמואל (פ' וירא עמ' קמו) דבר נפלא, וז"ל: "והנה אין בנין המקדש דוחה שבת, מוכרח שבשבת א"צ לבית המקדש, מחמת שבשבת עצמה נמצא הכח שיש בבית המקדש, וכמו שבבית המקדש הוא השראת השכינה כמו כן בשבת.

ממשיך הגאון מסוכטשוב זצ"ל ומאיר את עינינו - "ומזה יצא לנו לימוד לאדם, כמו שבאברהם אבינו ע"ה נפתח פתח התפילה על ידי השראת השכינה וכמו במקדש ששם עיקר התפילה, כמו כן אצל כל האדם עיקר זמן התפילה הוא בשבת. ואף אנשים דבימי החול אינם יכולין להכין את עצמן כל כך לזה, מחויבים בשבת להתאמץ בכל עוז להתפלל בכוונת הלב ובהשתפכות הנפש, כי הזמן עצמו מסוגל ומסייע לתפילה!"

פנימיות השבת - הכוונה בתפילותיה

וכעין זה מובא בספר דרך אמת (פרק ט"ז): "אם עיני שכל לך, תבין עיקר יום השבת הוא - להתדבק בהשי"ת בתפילה ותורה.

ולזה קורא הזוהר הקדוש: "האי יומא יומא דנשמתי...", לכך צריך להזהר בתפילת שבת מאוד מאוד, כי זה עיקר השבת. לא כמו שחושבים המון עם, אפילו בעלי תורה, שאינם חרדים על דבר השי"ת ומזלזלים בתפילה".

ובספר לקוטי אמרים להגאון בעל התניא זצ"ל (עמ' קסג) מבואר: "בהיות מודעת זאת ליודעי חן, כי בכל המצוות יש פנימיות וחיצוניות. וחיצוניות מהשבת הוא שביתה מעשיה גשמיית, וכמו ששבת הקב"ה מעשות שמים וארץ גשמיים, ופנימיות השבת היא - הכוונה בתפילת השבת".

מדוע התפילה בשבת קצרה יותר?...

אבל אם כך הם פני הדברים, צריכים להבין מדוע באמת ראו חז"ל לקצר את תפילות השבת מי"ח ברכות לז' בלבד? הלוא ראוי היה יותר לתקן תפילות ארוכות...

”שבת קודש” - השיבות התפילות והקידוש

ובפרט לפי מה שכתב בתיקוני הזוהר (תיקון כ”א), שתפילת שבת אינה חוזרת ריקם אלא מתקבלת ברצון כמו תפילת עשרת ימי תשובה.

ואם כן השאלה מתבקשת: הרי יכולים אנו לבקש בתפילות השבת על כל צרכינו, כגון: חכמה, תשובה, סליחה, גאולה, רפואה ופרנסה, וכך לפעול ישועות. ודוקא יום השבת אין זמן מתאים ממנו לבקש ולהתפלל על כל צרכינו מדוע אפוא חז”ל קיצרו את נוסח התפילות בשבת?...

בשבת אנו עוסקים רק בהתקרבות לקב”ה!

וראיתי לתרץ שאלה זו בשני אופנים.

הגאון רבי שמשון פינקוס זצ”ל (שבת מלכתא עמוד עו) תירץ על פי משל: אדם העוסק בהתרמת כספים לשיבה מסוימת, במסגרת תפקידו הוא נתקל בשמו של אחד העשירים הגדולים. מבידור שערך אודותיו התברר לו כי אם רק ירצה יוכל העשיר להעניק לשיבה סכום גדול, המתרים גם ידע שלהעשיר יש לב טוב, אבל בכל זאת אילו יבקש ממנו תרומה ישירה עבור צרכי השיבה, יסתפק במתן סכום קטן כמו שנותן הוא לרבים הפוקדים את ביתו.

מה עשה המתרים? פגש את העשיר ב”מקרה” על יד ביתו, ושאל את העשיר היכן יש בסביבה מסעדה כשרה בכדי לשתות כוס קפה? העשיר, במקום תשובה לשאלה, הזמינו אל תוך ביתו וכיבדו בלגימת כוס קפה עם עוגה. וכבר אמרו חז”ל (במס’ סנהדרין דף קג:): ”גדולה לגימה שמקרבת את הרחוקים”, כך התעוררה ביניהם שיחה נעימה על דא ועל הא, והעשיר הזמינו לבוא לבית שוב. כעבור זמן הוזמן המתרים יחד עם בני משפחתו לשבות בבית העשיר, וכך התפתחה ביניהם ידידות גדולה. הדבר נמשך יותר משנה מבלי שהוזכר בכל אותה תקופה הקשר של המתרים לשיבה.

כעבור זמן רב, בעיצומה של שיחה ידידותית במיוחד, סיפר המתרים על עצמו, על השיבה ועל צרכיה המיוחדים, ועל כך שעדיין אין להם בית

פורים דיליה

מדרש ראוי לתלמידים... עד שבסופו של דבר הנדיב תרם לישיבה בנין שלם על שם אביו, ועוד ידו נטויה.

והנה במבט לאחור: אילו היה מבקש ממנו בפגישתם הראשונה לקבל עלות של בנין, העשיר היה מחייך לשמע ה"בדיחה" ופוטר אותו בשטר של חמישים דולר...

כן גם התפילות בשבת קודש. כי בשבת כל איש ישראלי מתקרב לקב"ה ומתדבק בו. ולכן אין אנו מזכירים את הצרות ושאר הבקשות, זאת על מנת לא לפגוע באוירה המיוחדת של קירוב הדעת בינינו לבין הקב"ה. רק כאשר מגיע מוצאי שבת קודש, ועושים אנו את "סעודת מלוה מלכה" - אז מגיע הזמן לבקש על כל צרכינו בזכות ה"ידידות" שנרקמה במהלך השבת, זהו העיתוי המתאים לאדם להשיג את כל מאוייו בעין טובה!

בקשת המנוחה - כוללת את כל הבקשות!

הביאור הנ"ל בפני עצמו הוא נכון ואף מסתבר מאוד, אך עדיין יש להעיר מהמקורות שהובאו לעיל בהם מצאנו שיום השבת הוא יום המיועד לתפילה ובקשה, ובפרט לפי דברי התיקוני זהר שתפילת שבת אינה חוזרת ריקם - אם כן נראה שנכון הדבר לבקש בקשות בשבת. ואם כן עדיין צריך ביאור - האם יש לבקש בקשות בשבת או שמא לא.

אמנם ראיתי ביאור בזה מאת הגאון רבי בן ציון ברוק זצ"ל (הגיוני מוסר ח"ב עמוד יח), וכך פירש לדרכו גם המשגיח רבי מתתיהו סלומון שליט"א, וזה תמצית דבריהם:

ביסוד הדברים ישנה רק תפילה אחת אשר תיקנו חז"ל להתפלל בשבת, והיא - "רצה במנוחתנו, קדשנו במצוותיך, ותן חלקנו בתורתך, שבענו מטובך, ושמחנו בישועתך...". למעשה אנו מבקשים ממנו יתברך ששום דבר לא יפריע את מנוחת השבת, תכלית בקשה זו היא שעל ידי מנוחת

”שבת קודש” - חשיבות התפילות והקידוש

הנפש שבה יהא שרוי האדם הוא ירגיש בעצמו את רוממות השבת וקדושתה, וכך יהיה לו פתח להתעלות למדרגות גבוהות.

אך כאשר ביקשנו לזכות ב”מנוחה” - כבר אין כל צורך להתפלל על צרכיו הפרטיים כלל. מפני שזה ברור כי מי שחסרה לו פרנסה בריאות או כל דבר אחר, אינו יכול להרגיש מנוחה בשבת. לכן אנו מבקשים שיהיה לנו מנוחה ביום השבת והבקשה כוללת מצד עצמה את כל שאר הדברים.

ואם יצליח האדם לחוש את מנוחת השבת וקדושתה, הדבר בהכרח ימלא את שאר צרכיו כולם, ועל כן אין טעם להתפלל על כל דבר ודבר בנפרד כי תפילה כוללת הכל!

אפשר להרגיש את השבת - באמצעות התפילות!

ובזה נוכל להבין את תשובתו של המשגיח רבי יחזקאל לוינשטיין זצ”ל לשאלת המשגיח רבי שלמה וולבה זצ”ל - כיצד מרגישים את קדושת השבת? וכך ענה לו - **”אפשר להרגיש את השבת על ידי התפילות של שבת!”** כי זו מטרת התפילה - שנזכה למנוחה שלימה שהקב”ה רוצה בה - מנוחת אהבה ונדבה.

בשבת - אפילו תפילת יחיד אינה חוזרת ריקם!

וראוי לדעת, כי כח התפילה של שבת קודש יש בה כח עצום, הרבה יותר מהתפילות של ימות החול.

הגאון רבי ישראל אליהו ויינטרויב זצ”ל כותב (ספר רזא דשבת עמ’ צב) בענין זה דברים נפלאים מאוד:

ישנו מדרש שהובא בדברי הגר”א זצ”ל: כשם שאמרו חז”ל (מס’ ר”ה דף יח.) דתפילת יחיד מקובלת מראש השנה עד יום הכיפורים, שנאמר (ישעיה נה, ו): **”דרשו את ה’ בהמצאו”**, כך גם תפילת יחיד בשבת קודש מקובלת, דסגולת תפילת השבת היא כמו התפילות שבין כסה לעשור.

פורים דיליה

ומבאר שם הגאון רבי ישראל אליהו זצ"ל על פי דרכו, שיום השבת הוא יום של חיי נשמה - התקשרות עם מקור החיים בעצמו, ואם כן נמצא שעומדים אנו ממש במחיצתו של הקב"ה, ואין לך "בהמצאו" גדול מזה, ולכן אף תפילת יחיד אינה חוזרת ריקם.

ועיי"ש בסיום דבריו שכתב: "והרוצה לזכות לכתרה של תורה - ישכיל לנצל את השבת קודש לעסק התורה והתפילה, שהוא כמו "יומא דשוקא" שהיה בעיירות, שהתפרנסו ממנו לכל ימי השבוע, וכל אחד השתדל לתפוס מראש מקום טוב להעמיד מרכולתו ולמכור כמה שיותר, בידעו שזה פרנסתו לכל השבוע, ואם לא יצליח ביום השוק יעבוד בקושי כל השבוע למכור איזה "הערינג". כך השבת קודש הוא "יומא דשוקא" של תורה ועבודת ה' עבור כל ימות השבוע. ובן עליה המחפש את הדרכים להתעלות בעבודת ה' יהא עיניו בראשו לנצל את היום הקדוש הזה כראוי!"

בעת "רעוא דרעוין" - כל התפילות מתקבלות!

ויש להוסיף: הדברים אמורים בפרט בזמן הנורא והנשגב של עת "רעוא דרעוין" משעת תפילת מנחה וסעודה שלישית ואילך - הוא זמן נפלא מאוד, ושערי שמים פתוחים בו לקבל כל תפילותינו ברצון. וכמו שכתב בספר החרדים (פרק ע"א), וז"ל: "ולפי שבתפילת המנחה של שבת היא עת רצון ואז מתקבלות כל תפילות ישראל כדכתב רשב"י זצ"ל".

למדנו מזה כמה גדול הוא כוחה של התפילה בשבת.

"אם שגורה תפילתי בפי - יודע אני שהוא מקובל"...

וראיתי שבספר תורת שבת (מונקאטש פ' במדבר) הביא בשם הבעל שם טוב זצ"ל:

עיקר כח התפילה הוא בשבת קודש, ומי שמתפלל בשבת כדבעי אז מובטח לו שתתקבל תפילתו. ויש לזה רמז, כי שבת ר"ת - ת'פילתי ש'גורה

”שבת קודש” - חשיבות התפילות והקידוש

ב'פי. וידוע מה שאמרו חז"ל במסכת ברכות (דף לד:): "אם שגורה תפילתי בפי - יודע אני שהוא מקובל"...

”הוצאות שבת ויו”ט” - גם ברוחניות!

הגאון רבי שמואל אויערבאך שליט”א הביא דבר נורא בספרו אהל רחל: ידוע מה דאיתא בגמרא במסכת ביצה (דף טז:): "כל מזונותיו של האדם קצובים לו מראש השנה ועד ראש השנה, חוץ מהוצאת שבת ויו”ט שאם פחת פוחתין לו, ואם הוסיף מוסיפים לו”.

ומבאר הגר”א מוילנא זצ”ל באיגרתו: כונת חז”ל היא לומר שבראש השנה דנים את האדם גם על ענייני רוחניות, האם תהיה לו סייעתא דשמיא לעלות במעלות התורה והיראה בשנה הבאה. והרי אמרו חז”ל כי שבת ויו”ט הם מחוץ לחשבון הקיצבה, וזהו זמן של סייעתא דשמיא עצום ולא מוגבל, ואפשר לקבל בשבת קודש שפע רוחני הרבה יותר ממה שהוקצב לו מראש, ומעבר למצבו הרוחני הנוכחי - בבחינת "כל המוסיף מוסיפין לו"!

אם כן מוטלת עלינו חובה מיוחדת להתאמץ ביום שבת קודש בתפילות היום, על מנת לא לאבד חלילה את ההזדמנות הנקרית לדינו, ועל כן התפילות של שבת צריכות להיות בעלי אופי שונה לחלוטין מתפילות החול.

יש להוסיף על הדברים: ידוע כי חז”ל התירו לבקש ביום שבת קודש בקשות ברוחניות, ואם כן זה זמן מסוגל מאוד לשאת על כך תחינה מעומק הלב, וכך החכם עיניו בראשו וינצל את תפילות השבת עד תומם, וכך יזכה לגדול ולהתעלות ברוחניות!

זאת ועוד: בתפילות השבת האדם נמצא בשלוח וברוגע - ללא שום טרדות הרובצות על כתפיו, וללא כל לחץ של זמן, וכך יכול הוא לכוון את לבו לאביו שבשמים בקלות יותר.

גדולי עולם האריכו בתפילות השבת

אפשר שמפני זה הטעם מצינו לגדולי עולם רבים שהאריכו בשבת בתפילתם עד למאוד, הרבה יותר מתפילות החול.

מסופר שאמרו פעם לחתם סופר זצ"ל שהינו מאריך הרבה בתפילת השבת, נענה החת"ס זצ"ל ושאל כמתפלא: "אני מאריך בתפילתי? דעו כי כאשר מו"ר הגאון רבי נתן אדלער זצ"ל עמד בתפילת ערבית של שבת, אנו תלמידיו גמרנו תפילתנו, הלכנו לעשות קידוש, אכלנו את הרוטב, חזרנו לבית המדרש, והוא עדיין היה עומד לפני המלך בתפילתו. וגם אנו לא היינו מן המקצרים..."

כמו כן מספרים על הגאון רבי שלום שבדרון זצ"ל שבשבת קודש בביקור היה מתפלל בדביקות עצומה, ולעתים לקח לו כשעתיים עד שהגיע לתפילת הלחש של שחרית!

בשבת - יש להתאמץ לכוון בתפילה!

והאמת היא, כי בספר שם משמואל (פ' יתרו תרע"ז) כתב שיחנו גם חיוב להתאמץ לכוון בתפילות השבת, וז"ל:

"שבת הוא זמן תפילה ביותר. ואפילו לאנשים הטרודים בכל ימי המעשה ואינם יכולים לכוין בתפילה, עליהם על כל פנים בשבת, באשר אז הנפשות נדבקות בשורשן, להתאמץ לכוין בתפילה בהשתפכות הנפש. ועל כן יש בו שירות ותשבחות יתירות ותפילה יתירה".

תפילת ליל שבת - בכוחה לתקן תפילות של ימות החול!

והמכיון בתפילות השבת משיג בנפשו מעלות עצומות, ובמיוחד בתפילת ערבית של ליל שבת יכול הוא לתקן את תפילות כל השבוע, וכמו שכתב הגאון רבי חיים פאלאג'י זצ"ל בספרו כף החיים (סי' כח ס"ק כח) בזה"ל:

”שבת קודש” - חשיבות התפילות והקידוש

”מצוה להודיע לכל המאמר דרבי שמעון בר יוחאי עליו השלום בתיקוני זהר תיקון י”ח, דהא דאמרינן תפילת ערבית רשות - הוא לימי החול, אך ערבית דשבת חובה. ומזה אתה תדין כמה צריך ליזהר בתפילה זאת, ולתקן כל התפילות ערבית דחול דנאמרו שלא בכונה ובמרוצה וביחיד.”

וכדברים הללו כתב גם בשו”ת בית הלל (סי’ ד): ”וביותר תפילות ליל שבת תהיה נזהר בכל מאמצי כוחך להתפלל בכונה עצומה, כאילו אתה עומד לפני אבן שתיה, כי הוא הקידוש דאורייתא. וגם בכוחה לתקן תפילות הפסולות.”

הטועה ומתפלל בשבת תפילת חול - ידאג כל השבוע!...

בזה יתבאר מה שמובא בפוסקים, בשל”ה הקדוש (שבת נר מצוה אות לד) ובאליה רבה (סימן רס”ח סק”ב) וכן הוא גם בבן איש חי (פרשת תולדות תפילת שחרית אות י) ובכה”ח (שם סק”ו) ועוד - שמי שטועה בתפילת שבת ומתפלל תפילת חול, ידאג כל השבוע!...

ומקור הדברים בספר חמדת ימים (ח”א שבת פ”ו תפילת ערבית אות לב), וז”ל: ”והראשונים אמרו כי מי שאירע לו כך ידאג כל אותו השבוע, כי סימן רע לו שנהג בקדש חול, ויפשפש במעשיו ויתעורר בתשובה, כי לולי נפשו מטוהרה לא בא לידי מדה זו.”

ונראה שלא בכדי הוא, וביאור הדברים - כי מאחר שתפילות השבת הן כל כך חשובות ונשגבות והן מתקנות את תפילות כל ימות השבוע, מי שטועה ואינו מתפלל את תפילת השבת אות הוא כי אכן יש לו ממה לדאוג...

מה נקרא ”מתפלל תפילת חול”?...

דרך אגב כדאי להביא בענין זה מעשה שאירע, המלמדנו גם פרק של גאונות במידות:

פורים דיליה

אדם אחד הגיע אל הגאון רבי אברהם גנחובסקי זצ"ל בליל שבת קודש ואמר לו שדואג הוא מאוד כיון שהתפלל תפילת חול בשבת, והרי כתבו הפוסקים כי "סימן רע הוא לו"...

הגר"א גנחובסקי זצ"ל בחכמתו ופקחותו הגדולה ובטוב לבו הרחום, הרגיע אותו ואמר לו: אל תדאג, אין שום חשש בדבר...

לאחר שהלך השואל, פירש רבינו זצ"ל את טעמו ואמר: מן הסתם אותו אדם לא כיון כראוי את פירוש המילות בברכת אבות, שבה הכוונה הינה לעיכובא (עיין שו"ע סימן ק"א, א). ואם כן בלאו הכי נמי תפילתו אינה חשובה תפילה וגם לא היא בגדר "תפילת חול", ואין כאן שום אות אשר צריך הוא לדאוג ממנו...

מכל מה שבארנו למדנו כי עלינו להתעורר בענין תפילות השבת, להשתדל על כל פנים לא להיות מן המאחרים לבוא אלא להגיע בזמן, וכן לעשות מאמץ - לכוון בהם כראוי.

חשיבותו העצומה של ה"קידוש"

עתה נעסוק במצוה הנפלאה של "זכור את יום השבת לקדשו": לקדש את השבת בדברים על היין.

מחשבה נפוצה המתגנבת לה בטעות לתודעתם של בני אדם, כי הקידוש משמש רק כ"היכי תימצי" לאכול את סעודת השבת, שהרי בלעדיו אסור לטעום מאומה. כמובן שמדובר בטעות מרה, כי במצות הקידוש טמונים דברים עצומים וסגולות נפלאות.

וכבר אמרו חז"ל במסכת מגילה (דף כז:): "שאלו תלמידיו את רבי זכאי: במה הארכת ימים? אמר להם: "מימי לא ביטלתי קידוש היום".

וכמו כן איתא בפרקי דרבי אליעזר (פרק יח): "כל המברך על היין בלילי שבתות - מאריכין לו ימיו ושנותיו בעולם הזה, ויוסיפו לו שנות חיים לעולם הבא".

”שבת קודש” - השיבות התפילות והקידוש

”הקידוש הוא כמו מוסף של יום כיפור”!

וכבר התבטא הגאון רבי שמשון פינקוס זצ”ל (שבת מלכתא עמוד פז): צריכים לדעת בידיעה ברורה, הקידוש הוא כמו מוסף של יום כיפור שצריך כוונה ואימה ויראה, ויש בו ”שטייגן גדול”!

למדנו על כל פנים כי במצות הקידוש יש עומק גדול ממה שנראה, ועל כן ראוי לעמוד על הדברים.

בהנחת תפילין בחול ובקידוש בשבת - אנו ממליכים את הקב”ה!

כתב בספר מאור ושמש (פ’ בא): מה שהאדם מכוון ופועל בהנחת תפילין כל ימות השנה, דהיינו המלכת מלך מלכי המלכים - הקב”ה, עליו ועל כל העולמות, וקבלת עול מלכותו יתברך שמו על רמ”ח אבריו ושס”ה גידיו - צריך לעשות כן גם בשבת. אלא שבימות החול עושים זאת באמצעות הנחת התפילין, ובשבת פועל זאת האדם על ידי הקידוש!

כל האומר ”ויכולו” - נעשה שותף להקב”ה במעשה בראשית!

איתא בגמרא במסכת שבת (דף קיט:): ”אמר רב המנונא: כל המתפלל בערב שבת ואומר ויכולו נעשה שותף להקב”ה במעשה בראשית”.

בנותן ענין להביא בהקשר לכך את סיפורו של הגאון רבי חיים ברים זצ”ל (מרבה חיים עמ’ קנב) על אחד האדמורי”ם המפורסמים:

בעת שהאדמו”ר קידש על היין בליל שבת, טעה פעם בנוסח הקידוש והחל לומר את נוסח הקידוש של יו”ט. כאשר החסידים החלו לרמז על כך אחד לשני קלט הרבי את הטעות, ואמר: ”הרי כל האומר ויכולו - נעשה שותף להקב”ה במעשה בראשית. כשמתבוננים עם מי הולכים להיות שותף, האם זה פלא שניתן להתבלבל ולטעות בנוסח הקידוש”?!...!

פורים דיליה

ובגוף הדברים, הלוא צריכים אנו להבין כיצד ולמה אמירת "ויכולו" מחשיבה את האדם כ"שותף לקב"ה במעשה בראשית", וכי אין זה דבר תימה!?

ה"שותפות" - מכח העדות על מעשה בראשית

וראיתי בספר יבוא שילה שהביא על כך את הפסוק בישעיה (מג, יג):
"ואתם עדי נאום ה' ואני א-ל". ואיתא בילקוט שמעוני (ישעיה תנ"ה) דבר נורא מאוד וז"ל: "כשאתם עדי - אני אל, וכשאתם עדי - כביכול אני אל".

ביאור הדבר: על ידי שאנו אומרים "ויכולו" אנו מעידים קבל עולם כביכול שהקב"ה הוא מלך והוא מושל על הכל, ומי שאינו מעיד כך כביכול הקב"ה אינו א-ל לגביו, ולכן אלו המעידים עליו כאילו ממליכים את הקב"ה כמלך על כל הבריאה ונחשבים הם בכך כ"שותפים" עמו יתברך.

יש להרהר בתשובה קודם הקידוש

לפי נתיב זה שה"שותפות" נוצרת בעקבות ה"עדות" שאנו מעידים עליו יתברך שהוא ברא הכל ומושל על הכל, ובלעדיה אדם פוגם כביכול במעשה בראשית, נבין היטב את מה שכתב הגאון הרב חיד"א זצ"ל בספרו עבודת הקודש (מורה באצבע סי' ד סעיף קמ"ג):

"יכוון מאוד בקידוש ויהרהר בתשובה, כי אמירת "ויכולו" היא להעיד כי ה' ברא שמים וארץ ונח בשבת, והרי רשע פסול לעדות. על כן יהרהר בתשובה כדי שיהיה ראוי לעדות!"

וכוחו של הרהור תשובה הוא על פי מה שאמרו חז"ל במסכת קידושין (דף מט:): "המקדש את האשה על מנת שאני צדיק גמור - מקודשת", וזאת למה? "שמה הרהר בתשובה". הרי לנו מה גדול כוחו של הרהור תשובה. ולכן ראוי להזהר בזה - להרהר בתשובה קודם הקידוש, על מנת שעדותו תהיה כשרה לעדות...

”שבת קודש” - השיבות התפילות והקידוש

”שותף - מה שעשה עשוי”!

על פי מאמרם של חז”ל שהאומר ויכולו נעשה שותף לקב”ה במעשה בראשית, יש לומר: הא קיי”ל ”שותף מה שעשה עשוי”, אם כן הזמן של אמירת ויכולו מסוגל להביא ישועות בכל הענינים.

וכבר מסופר בענין זה סיפור נפלא: הדבר היה בעיצומה של מלחמת העולם השניה, הגרמנים ימ”ש כבר היו במצרים והם הצהירו בריש גלי שבעוד זמן קצר הן עומדים לכבוש גם ארץ ישראל, הפחד ששרר אז בלבבות בני היישוב היה עצום.

ביום שבת קודש הלך רבי אפרים זלמן הלפרין זצ”ל אל האדמו”ר רבי שלמה מזוועהיל זצ”ל וסיפר לו על האימה השוררת בכל פינות הארץ. נענה רבי שלומק’ה זצ”ל ואמר לו: אם הינך דואג כל כך מדוע אפוא לא באת אלי בשעת הקידוש, הרי בעת זו אנו נעשים ”שותפים” עם הקב”ה, ומדרך השותפות - לפני כל שינוי ופעולה צריכים לקבל את הסכמת כל השותפים...

בנוסח אחר מסופר שאמר לו: הרי ”שותף - מה שעשה עשוי”, וממילא אפשר לפעול ישועות בעת הקידוש.

מסופר כי מאותו יום נהג הרב הלפרין זצ”ל להיות נוכח בשעת הקידוש ולבקש מהרבי זצ”ל לפעול ישועות בכל מיני ענינים.

כי זהו כוחו של קידוש!

על ידי הקידוש זוכים למחילת עוונות!

סגולה נוספת בקידוש, מובאת בגמרא במסכת שבת (דף קיט:): ”אמר רב חסדא אמר מר עוקבא: כל המתפלל בערב שבת ואומר ויכולו - שני מלאכי השרת המלוין לו לאדם מניחין ידיהן על ראשו ואומרים לו (ישעיה ו, ז): ”וסר עונך וחסאתך תכופר”.

פורים דיליה

כלומר: באמירת "ויכולו" זוכים למחילת העוונות.

ויש להתבונן, מדוע ולמה באומרנו פסוקים אלו זוכים אנו למחילת עוונות, מה פשר דבר?

נקדים בזה את הגמרא במסכת יומא (דף פו.) שם הובאו ד' חילוקי כפרה: "ארבעה חילוקי כפרה שהיה רבי ישמעאל דורש: עבר על עשה ושב - אינו זז משם עד שמוחלין לו. עבר על לא תעשה ועשה תשובה - תשובה תולה ויום הכפורים מכפר. עבר על כריתות ומיתות בית דין ועשה תשובה - תשובה ויום הכפורים תולין ויסורין ממרקין. אבל מי שיש חילול השם בידו - אין לו כח בתשובה לתלות ולא ביום הכפורים לכפר ולא ביסורין למרק, אלא כולן תולין ומיתה ממרקת".

נמצא שלא כל אנפין שווין במחילת עוונות, יש עבירות אשר יום הכפורים מכפר עליהן, ויש שמתכפרות על ידי יסורין, ויש עבירות שמיתה ממרקת.

אך נראה כי בכל דרכי הכפרה - ההכנעה לפני ה' והחרטה על חטאו הם אלו אשר גורמים את הכפרה. וכן כתב בספר חובות הלבבות (שער התשובה פ"ד), והוסיף כי ניתן לראות זאת גם אצל בני אדם, כאשר אדם חוטא לחבירו, אם מכניע את עצמו לפניו ומודה על חטאו, ומבקש את סליחתו, חבירו סולח ומוחל לו על פשעו מיד, ומסיר מלבו את השנאה עליו.

על פי זה ביאר בספר יבא שילה (עמוד קיט): בשעת הקידוש, כאשר מתבוננים מעט בדברים, ומגיעים להכרה שהקב"ה ברא את הכל והוא הנותן קיום לכל הנבראים כולם, והוא השולט על כל הבריאה, ואז ממליכים אנו את הקב"ה על עצמנו ועל כל העולם - הדבר גורם להכנעה ממנו יתברך, וההכנעה היא המביאה את האדם לתשובה שלימה ולכפרה גמורה.

כל זאת ניתן להשיג באמירת הקידוש - "ויכולו", וזהו הביאור בדברי הגמרא שכל האומר ויכולו זוכה למחילת עוונותיו.

בזכות הקידוש - אדם זוכה לרפואה

לסיום נביא בזה דבר נפלא בביאור דברי הגמרא במסכת ברכות (דף מג:):
”פסיעה גסה נוטלת אחד מת”ק ממאור עיניו של אדם. מאי תקנתיה?
להדריה בקדושא דבי שמש”י. ופירש”י זצ”ל: ”ששותה כוס של קידוש בשבת
בלילה”.

כלומר: הליכה מהירה פוגעת באיכות ראייתו של האדם, והתקנה לכך
- שתיה מיין הקידוש בליל שבת. ויש להבין, מה השייכות?

הגאון רבי אביגדור מילר זצ”ל האריך לבאר ענין זה בטוב טעם ודעת
בצורה האופיינית לו (עיין דבריו הנפלאים בספר אור עולם ח”ט עמ’ 125): על ידי
התבוננותו של האדם בכל תיבה ותיבה מתיבות הקידוש הוא נהפך להיות
במהותו שונה לחלוטין, ועל ידי זה זוכה הינו לכפרת עוונות כמבואר בחז”ל
והובא לעיל, וכפרה זו דומה לכפרת יום הכיפורים אשר בו נעשה האדם
לבריה חדשה.

וכיון שזוכה לכפרה זוכה הוא גם להתחדשות רוחנית, וכך גם לחידוש
גופני, וזהו הביאור מדוע הקידוש מסוגל לרפואה.

על ידי הקידוש - אדם זוכה לסגולה של ”אין עוד מלבדו”

ולולי דמיסתפינא הייתי אומר ביאור אחר בענין זה:

בשעת הקידוש כשהאדם אומר ”ויכולו” הוא בא לכלל הבנה שכל העובר
עליו בעבר הוה ועתיד הוא מאת הקב”ה, ואין שום כח בעולם שיכול לפעול
או לשלוט עליו ולהרע לו, כי הקב”ה ברא שמים וארץ וכל צבאם. באמצעות
עצם המחשבה הלזו פועל האדם ששום דבר בעולם ושום כח בעולם לא
יוכלו לגרום לו רעה או נזק, ועל דרך הסגולה המפורסמת של הגר”ח
מוולאז’ין זצ”ל בספרו נפש החיים (שער ג’ פי”ב), וז”ל:

”ובאמת הוא ענין גדול וסגולה נפלאה, להסיר ולבטל מעליו כל דינין
ורצונות אחרים, שלא יוכלו לשלוט בו ולא יעשו שום רושם כלל - כשהאדם

פורים דיליה

קובע בלבו לאמר: הלא ה' הוא האלוקים האמיתי, ואין עוד מלבדו יתברך שום כח בעולם וכל העולמות כלל, והכל מלא רק אחדותו הפשוט יתברך שמו. ומבטל בלבו ביטול גמור, ואינו משגיח כלל על שום כח ורצון בעולם. ומשעבד ומדבק טוהר מחשבתו רק לאדון יחיד ברוך הוא. כן יספיק הוא יתברך בידו, שממילא יתבטלו מעליו כל הכוחות והרצונות שבעולם, שלא יוכלו לפעול לו שום דבר כלל".

כמדומני שהמעין היטב במילות הקידוש יראה בתוכנו דברים אלו של הנפש החיים זצ"ל. וממילא יפעל בזה שלא ישלוט עליו שום דבר רע או כל כח שבעולם, ולכן זוכה לרפואה.

הקב"ה יעזור לנו שנזכה להתפלל את תפילות השבת כראוי ולהתקרב באמצעותן לבוראנו. וכן נכוון היטב את לבנו להתבונן במילות הקידוש, שבו אנו מעידים על כך שהקב"ה ברא את הכל ושולט על הכל, ואין עוד מלבדו!